

Joan Mínguez als disset anys, en deixar el Seminari de Girona.

Joan Mínguez, fugitiu de Girona

A l'Ateneu de Barcelona, s'hi va celebrar un acte d'homenatge a Joan Mínguez, en ocasió dels vint-i-cinc anys de la seva mort. L'acte, promogut per l'Ateneu del qual Mínguez fou membre, va comptar amb la col·laboració de l'Institut Català de Cooperació Iberoamericana i del Consolat Argentí de Barcelona. Després de les intervencions de Carles Fisas i de Ramon Mulleras en nom de les entitats organitzadores, Carles Sentís va parlar sobre el Mínguez literat i humanista; Joaquim Ventalló, sobre el periodista; Josep Maria Lladó, sobre el novel·lista; Xavier Benguerel sobre el poeta, i Núria Mínguez sobre el pare. Així, amb aquesta visió des de tan diversos angles, va quedar dibuixada sencera la figura de l'home que es volia recordar.

Per als gironins, el nom de Joan Mínguez té —o millor dit, hauria de tenir— un sentit especial. Nascut a Balde, Argentina, l'any 1900, Mínguez era fill de pare castellà i de mare catalana. Juan Mínguez, de Valladolid, havia conegut Dolors Defis a Figueras, quan hi feia el servei militar.

Ella era filla dels Hostalets, d'una família pagesa. Poc després de casats van emigrar, però l'enyorament de la mare els va fer tornar a Catalunya quan el seu fill Joan tenia quatre anys. En fer-se gran, el noi va estudiar primerament als Maristes i després al Seminari de Girona. Fruit d'aquella estada va ser la seva novel·la *Dies verges*, potser la peça cabdal de la sèrie de narracions que ha inspirat aquest centre docent, des de Berga i Boix a Sagarra i des de Gironella a Valls i Grau. A les pàgines de *Dies verges* s'hi poden trobar descripcions com aquesta, que s'adiriuen amb la ploma d'un Bertrana:

"Girona altra vegada, amb l'angúnia de les seves punxes i la molsa de les andrones: una mola sepulcral, tremolosa ja pel tardorral anunci, que l'esclafa. A les cantonades, l'ensunyament de les castanyeres covant el fogó. Pels balcons, el marciment dels estos, escorrialla estival. La ciutat torna a esllomar-se, resignada al fred que la corsecarà, però li retornarà alhora l'ambient consonant amb la seva estructura, amb róssec de fulles seques i or

vell de solellades... Ciutat que resisteix els segles i encara designa els carrers amb rànries denominacions, amb porxos que senten el call i vials d'una angoixa veneciana..."

Aquesta visió negra de Girona, fruit de l'època difícil que hi va passar, s'accentua encara més en un dels seus poemes. Mínguez havia abandonat el seminari en veure que no tenia vocació i s'havia posat a treballar de passant d'un notari. Però l'ambient tancat de la societat gironina el va aclaparar tant que va decidir deixar la feina i anar-se'n, sense més, a Barcelo-

na. I va vessar en uns versos contundents la seva indignació i el seu despit:

"Ja ets lluny, ciutat heroica i [espectral, pastosa melangia de Giro- [na, llit de traspàs amb runes [per capçal i xiprers per espona..."

Mínguez s'havia alliberat així de la "gloriosa ciutat escarransida". Però els gironins li hauríem d'agrair, tanmateix, la seva sinceritat. I, encara més, la força de la seva novel·la que retrata, amb la duresa i la perfecció d'un aiguafort, la gent i l'ambient d'una època que és part de la nostra història.

La pau d'Amer i la guerra pendent

El dia 8 de novembre va fer cinc-cents anys d'un fet històric que va tenir per marc el monestir benedictí d'Amer: la signatura del compromís d'arbitratge sobre el conflicte remença, preludi de la famosa Sentència de Guadalupe que s'havia de dictar mig any més tard i que, amb la superació de quatre segles de penalitats per part dels pagesos, obriuria una era diferent per al camp català, com una veritable reforma agrària en el marc d'un nou ordre jurídic. Noranta-quatre síndics i delegats remences —entre ells el cabdill Francesc de Verntallat— van reunir-se a Amer amb els delegats dels bisbats de Barcelona, Vic i Girona i amb l'enviat reial, Iñigo López de Mendoza, per tal de

signar el compromís gràcies al qual el rei Ferran faria d'àrbitre definitiu en el sagnant conflicte que des de feia tants anys enfrontava els pagesos amb els senyors feudals. Tal com va dir l'abat de Montserrat, Cassià M. Just, en la seva intervenció commemorativa, el compromís d'Amer i la sentència subsegüent "van permetre que Catalunya pogués pujar al carro de la història".

Per celebrar aquesta efemèride varen fer cap a Amer il·lustres personalitats polítiques de Catalunya, com el president del Parlament, Miquel Coll i Alentorn, i el conseller de Governació, Macià Alavedra. La vila va aprofitar aquesta presència per formular algunes reivindicacions. Jo-

El paradís perdut de Joan Vinyoli

El poeta Joan Vinyoli, mort l'any passat, va ser guardonat a títol pòstum amb el Premi Nacional de Literatura de l'Estat Espanyol, distinció oficial que per segona vegada consecutiva s'atorgava a un poeta català. Gairebé el mateix dia, amb una coincidència casual però feliç, la revista *Ressò* publicava unes pàgines d'homenatge a l'escriptor a les quals s'il·lumina un aspecte fins ara massa oblidat de l'obra de Vinyoli: la seva relació amb Santa Coloma i amb la comarca de la Selva.

Nascut a Barcelona l'any 1914, Vinyoli va passar a Santa Coloma de Farners els estius de la seva infantesa i de la seva adolescència, fins a la guerra civil. Això podria haver estat un episodi estrictament superficial de la seva vida, si no fos per un fet transcendental: va ser a la Selva, segons pròpia confessió, on Vinyoli va descobrir la poesia, i van ser els paisatges de la comarca els qui van inspirar tota la seva primera producció. I això encara és poc, si ho comparem amb el que vin-

drà després. Perquè Vinyoli no en tindrà prou d'evocar en els seus versos el paisatge de la Selva, sinó que hi retornarà sempre més, al llarg de la seva obra, com qui recobra el paradís perdut. Aquest paisatge melangiós de la infantesa feliç romandrà com un símbol permanent i vital, fins a identificar-se amb ell mateix. És el poeta el qui s'associa íntimament amb el paisatge i reviu en cada un dels seus elements: "Sóc la tardor, com un núvol em fonc... Sóc un humil conreu ple de saó... Sóc un cleda en el serrat... Sóc el planell arran de l'espadat... Sóc la llavor d'un invisible cedre... Sóc l'únic arbre en aquest lloc isard..."

Ferran Gironès, en una comunicació presentada fa dos anys a l'Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos de Catalunya, va estudiar la presència de la Selva a l'obra de Vinyoli, i és un tema que bé mereixeria nous aprofundiments. Cada escriptor té el seu propi paisatge, i la Selva pot tenir l'orgull d'haver inspirat amb plenitud l'obra d'un dels

millors poetes catalans. L'obra i la vida, si hem de creure literalment el poema: "Que som? Tan sols memòria d'allò que hem posseït i [vàrem perdre..."

Una de les últimes fotografies de Joan Vinyoli.

NARCÍS-JORDI ARAGÓ

sep Junquera, l'alcalde, va trobar la manera de fer lligar els fets de fa cinc segles amb la situació actual: "ara les condicions que van afavorir el protagonisme de la zona de muntanya en la Catalunya medieval s'han convertit en obstacles, com és el cas de les comunicacions". I així hom va poder passar del fet històric a l'estat de les carreteres i de la fi d'un llarga guerra a l'evidència d'una batalla pendent. Que cadascú qualifiqui com vulgui l'oportunitat i la lògica d'aquesta argumentació. El cas és que Amer ha deixat de jugar fa temps el paper d'antany, i que el poble no es resigna a perdre el seu antic i històric protagonisme.

Porxos de la plaça d'Amer.

